Rada Miasta Jarosławia
37-500 Jarosław, Rynek 1

Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2008 – 2010

1. Wstęp
2. Diagnoza zjawiska narkomanii
3. Cele główny programu
4. Cele strategiczne
5. Cele szczegółowe i zadania
4. Monitoring i ewaluacja
5. Finansowanie programu
6. Realizacja programu

WSTĘP

Narkomania to jeden z najbardziej bulwersujących opinię publiczną problemów społecznych. Obcość kulturowa zjawiska, często dramatyczne konsekwencje brania narkotyków, zagrożenie dzieci i młodzieży - to, jak się wydaje, główne przyczyny reakcji społecznych, w których dominują lęk i odrzucenie.

Narkomania znajduje się w sferze zainteresowania różnych służb, takich jak lecznictwo, oświata, pomoc społeczna, organy ścigania i wymiar sprawiedliwości, służby celne, mass media. Każda z nich styka się z tym zjawiskiem od innej strony. Stąd też zapewne wiele różnych sposobów rozumienia pojęcia narkomania. Dla jednych narkoman to ktoś uzależniony od narkotyków, dla innych to osoba, która czasami używa narkotyków, dla jeszcze innych ktoś, kto obraca się w kręgach subkultury towarzyszącej narkotykom. Spośród różnych punktów widzenia, z jakich patrzeć można na to zjawisko, wybraliśmy perspektywę zdrowia publicznego i traktujmy narkomanię jako problem zdrowotny, silnie uwikłany w kontekst społeczny. W takim ujęciu narkoman to ktoś, kto jest uzależniony od substancji psychoaktywnych innych niż alkohol lub tytoń lub używa ich regularnie w sposób rodzący poważne konsekwencje zdrowotne. Przyjmując taką definicję, kładziemy nacisk na szkody zdrowotne doświadczane przez osobę używającą narkotyków, związane z ich używaniem. Definicja ta jest węższa niż przyjmowana niekiedy przez publicystów czy wychowawców, widzących narkomana w każdym, kto sięga po narkotyki, choćby incydentalnie. Jest ona jednak nieco szersza niż podejście czysto medyczne, ograniczone do objawów samego uzależnienia. Warto zauważyć, że zaproponowane tu rozumienie pojęcia narkomanii stanowi dogodny punkt wyjścia do racjonalnych działań zapobiegawczych i pomocowych, pozostawiając z boku kwestię moralnej oceny narkotyków i ich używania, na gruncie której łatwo o stygmatyzację utrudniającą takie działania.

Narkomania to problem, który znajdując się w sferze zainteresowania różnych dyscyplin naukowych i różnych instytucji życia społecznego, staje się przedmiotem różnorodnych, niekiedy trudnych do pogodzenia reakcji. Problem narkotyków ma swój aspekt medyczny, społeczny, kulturowy, prawny, gospodarczy, a nawet polityczny. Narkomani to ludzie chorzy, wymagający leczenia i pomocy. Zarówno narkomania, jak okazjonalne używanie narkotyków mogą być definiowane w kategoriach problemu społecznego. Narkomania często prowadzi do społecznej marginalizacji. Używanie narkotyków, niegdyś stanowiące element kontrkultury młodzieżowej czy - później - obrastające specyficzną subkulturą, obecnie podlega procesom akulturacji. Świat narkotyków, z założenia nielegalny, godzi w porządek prawny. Reakcje systemu prawnego

decydują w znacznej mierze o rozmiarach przestępczości związanej z narkotykami. Czym szerszy zakres ingerencji prawa, tym większy poziom przestępczości.
NARKOMANIA - słowo to pochodzi z języka greckiego i oznacza "narke" - odurzenie oraz "mania" - szaleństwo. Najbardziej powszechną definicją narkomanii jest ta, którą opracował w 1957 roku Komitet Światowej Organizacji Zdrowia ONZ. W świetle tej definicji narkomania to stan zatrucia okresowego lub chronicznego spowodowany powtarzającym się przyjmowaniem narkotyków w postaci naturalnej lub syntetycznej.
NAŁÓG - według Komisji Ekspertów przy Światowej Organizacji Zdrowia, odnosi się w swym określeniu do definicji toksykologii. Stan ten charakteryzuje się:

- przymusem używania danego środka,
- występowaniem uzależnienia fizycznego i psychicznego,
- szkodliwym wpływem na jednostkę i otoczenie.

TRZY PODSTAWOWE RODZAJE NARKOTYKÓW:
1. Substancje działające opóźniająco na układ nerwowy
2. Substancje działające pobudzająco ośrodkowy układ nerwowy
3. Substancje wywołujące zaburzenia w ośrodkowym układzie nerwowym

Narkotyki możemy podzielić z uwagi na pochodzenie:

- substancje naturalne
- substancje półsyntetyczne
- substancje syntetyczne
- według kwalifikacji nomenklaturowej (a w tym od rodzaju powodowanego uzależnienia: fizycznego, psychicznego i fizycznego i psychicznego)

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2005 r. nr 179 poz. 1485 z późn. zm.) nakłada na jednostki samorządu terytorialnego obowiązek realizacji zadań związanych z przeciwdziałaniem narkomanii. Zgodnie z art. 10 ww. ustawy przeciwdziałanie narkomanii należy do zadań własnych gminy. Kluczowym aktem prawnym, na podstawie którego prowadzona jest realizacja działań wskazanych w ustawie jest Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii. Niniejszy Program jest skierowany do mieszkańców Jarosławia, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży.

DIAGNOZA ZJAWISKA NARKOMANII

Badania socjologiczno-medyczne dowodzą, że trendy narkotykowe w Polsce zmieniają się na gorsze, gdyż:

1. więcej niż kiedyś nastolatków zaczyna brać narkotyki
2. spada granica wieku, w którym młodzi zaczynają brać
3. rodzaje narkotyków używane przez młodzież są coraz bardziej uzależniające.

Na podstawie badań przeprowadzonych przez Instytut Psychiatrii i Neurologii w Warszawie wśród młodzieży szkolnej można uznać, że 4,3% uczniów klas trzecich gimnazjów i 10,5% uczniów klas drugich szkół ponadgimnazjalnych używa marihuany lub haszyszu co najmniej raz w miesiącu. Jednym z powodów narkomanii wśród młodzieży jest łatwy dostęp do narkotyków. Większość badanych orientuje się, gdzie można kupić marihuanę lub haszysz. Odsetek badanych znających takie miejsca jest wyższy wśród starszej młodzieży (65,9%) niż młodszej (51,7%). Najczęściej wymieniano w tym kontekście dyskotekę lub bar (34,0% w młodszej grupie i 48,1% w starszej). Na drugim miejscu pojawia się mieszkanie dealera (25,7% w młodszej grupie i 31,8% w starszej), na trzecim zaś ulica lub park (20,4% w młodszej grupie, 26,6% w starszej grupie). Szkoła jako miejsce, gdzie można łatwo zaopatrzyć się w przetwory konopi została wymieniona przez 17,7% gimnazjalistów oraz 24,9% uczniów szkół ponadgimnazjalnych.

Województwo podkarpackie zaliczane jest do jednego z regionu o najniższym wskaźniku występowania zjawiska narkomanii. Średnio 9,8% respondentów przyznaje się do palenia

marihuany, około 7,0% stosuje środki uspakajające, 6,0% środki wziewne, 4,8% inne. 75% mieszkańców województwa deklaruje, iż nie używa żadnych środków odurzających i psychotropowych. Tylko 1,2% osób badanych przyznaje, że takie środki przyjmuje bardzo często (kilka razy w tygodniu).

Pracownicy Wydziału Bezpieczeństwa Miasta i Zarządzania Kryzysowego oraz Straży Miejskiej przeprowadzili badania ankietowe na temat narkomanii wśród uczniów klas V i VI szkół podstawowych oraz wszystkich klas gimnazjalnych z terenu miasta Jarosławia. Wyniki badania dowodzą, że problem narkomanii w jarosławskich szkołach nie jest zjawiskiem marginalnym. Badanym zadano pytanie *Czy próbowałeś/aś/ zażywać środek, o którym wiedziałeś, że to narkotyk* w celu uzyskania informacji czy próbowali zażywać narkotyki. Odpowiedzi wskazują, że 6,2% młodzieży jarosławskich szkół spróbowało narkotyków. Do zażycia narkotyku przyznali się uczniowie wszystkich gimnazjów na terenie miasta. W celu zbadania nasilenia zjawiska narkomanii zadano uczniom pytanie *Czy wśród Twoich kolegów, koleżanek chodzących razem z Tobą do tej samej szkoły są osoby, które zażywają środki uznawane za narkotyki*. 28,3% badanej młodzieży przyznało, że w ich szkole są osoby, które przyjmują narkotyki, zaś 49,5% badanych uczniów odpowiedziało, że w ich szkole nie ma osób zażywających narkotyki. Pozostała grupa 22,2% badanych udzieliła innej odpowiedzi, wśród których:
- 19,6% osób odpowiedziało, że nie wie nic na temat osób zażywających narkotyki ale wydaje im się, że w ich szkole nie ma takich osób
- 1,8% uczniów twierdzi, że wśród ich rówieśników nie ma osób zażywających narkotyki.

CEL GŁÓWNY PROGRAMU

Głównym celem działań podejmowanych przez miasto Jarosław w latach 2008-2010 będzie ograniczenie szkód zdrowotnych spowodowanych sięganiem po substancje psychoaktywne, promowanie zdrowego stylu życia i wzmocnienie więzi rodzinnej, w celu wsparcia młodzieży w rozwoju asertywnych postaw wobec narkotyków i wyboru alternatywnych form spędzania wolnego czasu. Szczególną uwagę należy zwrócić na młodzież.

CELE STRATEGICZNE PROGRAMU

1. Współpraca z organizacjami pozarządowymi – wspólna realizacja działań związanych z profilaktyką dzieci i młodzieży.
2. Promocja zdrowego, wolnego od środków uzależniających stylu życia.
3. Zmniejszanie rozmiaru obecnie istniejących problemów narkotykowych i zapobieganie powstawaniu nowych.
4. Podnoszenie kwalifikacji osób pracujących w dziedzinie profilaktyki i przeciwdziałania narkomanii.
5. Stały monitoring poziomu dystrybucji i używania narkotyków przez młodzież.

CELE SZCZEGÓŁOWE I ZADANIA PROGRAMU

Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży:

1. Prowadzenie działalności informacyjnej o szkodliwości środków i substancji, których używanie może doprowadzić do narkomanii, a także o narkomanii i jej skutkach
2. Upowszechnienie materiałów informacyjno – edukacyjnych z zakresu promocji zdrowia i problematyki narkomanii dla lokalnych animatorów działań profilaktycznych

3. Prowadzenie działalności w ramach programów szkolnych i środowiskowych dla dzieci i młodzieży dotyczącej problematyki narkomanii z uwzględnieniem elementów profilaktyki.
4. Udział w regionalnych i ogólnopolskich akcjach i kampaniach uwzględniających problematykę narkomanii, skierowanych do określonych grup docelowych.
5. Szkolenia grup zawodowych oraz osób realizujących zadania profilaktyczne obejmujące problematykę narkomanii oraz wynikające z niej patologie.

Podniesienie świadomości rodziców, nauczycieli i młodzieży w zakresie zagrożeń i sposobów postępowania w przypadku wystąpienia zjawiska narkomanii:

1.Udział w lokalnych i ogólnopolskich kampaniach edukacyjnych związanych z profilaktyką narkotykową i rozwiązywaniem problemów społecznych związanych z uzależnieniami.

2.Organizowanie i udział w szkoleniach z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów narkomanii dla:
1) pedagogów, nauczycieli i wychowawców
2) rodziców
3) dzieci i młodzieży
4) pracowników świetlic środowiskowych

3. Warsztaty profilaktyczne dla młodzieży
4. Realizowanie informacyjnych programów profilaktycznych dla rodziców.

Organizowanie alternatywnych miejsc twórczego spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży szczególnie z grup podwyższonego ryzyka.

1. Promowanie zdrowego stylu życia i aktywnych form spędzania wolnego czasu
2. Prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych

3. Promowanie zdrowego stylu życia wolnego od narkotyków i innych używek oraz różnych form aktywnego spędzania wolnego czasu poprzez:

- inicjowanie i organizowanie imprez sportowych i rekreacyjnych dla dzieci, młodzieży i dorosłych,
- organizowanie atrakcyjnych form czynnego wypoczynku: rajdy i wycieczki krajoznawcze, festyny, biwaki itp.
- popularyzowanie placówek o charakterze otwartym (np. klubów, świetlic środowiskowych).

Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od narkotyków i osób zagrożonych uzależnieniem

1. Motywowanie do podjęcia leczenia.
2.Wspomaganie grup terapeutycznych oraz grup wsparcia dla osób uzależnionych i zagrożonych uzależnieniem.
3. Tworzenie świetlic i klubów socjoterapeutycznych dla dzieci i młodzieży ze środowisk zagrożonych narkomanią i substancjami psychoaktywnymi.
4. Szkolenia dla personelu prowadzącego leczenie i rehabilitację.

Wspieranie działań Stowarzyszenia Katolicki Ruch Antynarkotyczny KARAN w zakresie przeciwdziałania narkomanii

Przyznanie dotacji celowej na realizację zadania publicznego o nazwie *Profilaktyczny program z zakresu przeciwdziałania narkomanii*, który obejmuje:

- prowadzenie punktu konsultacyjnego
- poradnictwo i terapia dla rodzin zagrożonych narkomanią
- prowadzenie zajęć profilaktycznych dla uczniów
- szkolenie i warsztaty dla nauczycieli z zakresu profilaktyki uzależnień i agresji
- prowadzenie grupy wsparcia dla rodziców

Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów narkomanii

1. Budowanie systemu współpracy i wymiany informacji między instytucjami zajmującymi się tymi problemami.
2. Zlecanie do realizacji zadań wynikających z Programu.
3. Współpraca merytoryczna, udzielanie rekomendacji, wymiana informacji.
4. Współpraca z Policją w celu prowadzenia wspólnych działań profilaktycznych poprzez:
   - przeciwdziałanie rozprowadzaniu narkotyków wśród dzieci i młodzieży
   - dokonywanie kontroli miejsc szczególnie narażonych na działalność dealerów narkotykowych

Pomoc społeczna osobom dotkniętym problemem narkomanii

Pomoc społeczna osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętych ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej poprzez działania realizowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jarosławiu

MONITORING I EWALUACJA

Stałe monitorowanie sytuacji w zakresie używania i eksperymentowania z narkotykami dostarcza podstaw do planowania działań profilaktycznych oraz przesłanek do oceny ich skuteczności.
Monitorowanie stanu problemów narkotykowych na terenie miasta Jarosław we współpracy z organizacjami pozarządowymi i instytucjami, których zadania są zbieżne z celami niniejszego programu poprzez:
- zbieranie danych statystycznych,
- prowadzenie badań ankietowych dotyczących skali zjawiska w rytmie gwarantującym uzyskanie wyników porównawczych w czasie,
- analiza uzyskanych danych, opracowanie wniosków i priorytetów do dalszej pracy.

REALIZACJA PROGRAMU

Program niniejszy na terenie miasta Jarosław realizowany będzie przez instytucje i osoby, którzy ze względu charakteru wykonywanej pracy zajmują się problematyką narkotykową. Do nich należą m.in.:

1. Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
2. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jarosławiu.
3. Stowarzyszenie Katolicki Ruch Antynarkotyczny „KARAN" o/Rzeszów.

4. Komenda Powiatowa Policji w Jarosławiu.
5. Szkoły podstawowe, gimnazjalne i ponadgimnazjalne usytuowane na terenie Jarosławia.
6. Świetlice środowiskowe.
7. Osoby fizyczne, specjaliści z zakresu uzależnień i profilaktyki.

Koordynatorem realizacji zadań Programu jest Burmistrz Miasta Jarosławia, który przedkłada Radzie Miejskiej w Jarosławiu sprawozdanie z wykonania Programu.

FINANSOWANIE PROGRAMU

Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2008 – 2010 wykonywany jest w ramach zadań własnych Gminy Miejskiej Jarosław i jest finansowany z opłat pobieranych za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych oraz innych dochodów własnych miasta.

Przewodniczący
Rady Miasta Jarosławia
lek. med. Janusz Szkodny